

Høgskolen i Østfold

EKSAMEN

Emnekode: SFBR1003	Emne: Rettslære
Dato: 9. desember 2015	Eksamenstid: kl. 09.00 til kl. 15.00
Hjelpemidler: Norges lover Andre lovsamlinger uten kommentarer Særtrykk av lover og forskrifter	Faglærer: Stein Viken
<p>Eksamensoppgaven: Oppgavesettet består av 6 sider inklusiv denne forsiden. Kontroller at oppgaven er komplett før du begynner å besvare spørsmålene.</p> <p>Oppgavesettet består av 12 oppgaver, flere med delspørsmål. Samtlige spørsmål skal drøftes og besvares.</p> <p>Hvis oppgavene er ufullstendige eller uklare, må du selv ta nødvendige forutsetninger. Forutsetningene bør gå klart frem av besvarelsen.</p>	
Sensurdato: 8. januar 2016	
Karakterene er tilgjengelige for studenter på studentweb senest 2 virkedager etter oppgitt sensurfrist. Følg instruksjoner gitt på: www.hiof.no/studentweb	

EKSAMEN I RETTSLÆRE

I henhold til rammeplanen for treårig revisorutdanning av 2005

«Gammel ordning» - (15 sp)

Onsdag 09.12.2015

Kl 09.00 – 15.00 (6 timer)

Oppgavesettene består av samlet 12 spørsmål, flere med delspørsmål, 5 sider inklusive denne siden.

Tillatte hjelpemidler:

Norges lover, andre ukommenterte lovsamlinger, særtrykk av lover og forskrifter.

Hvis oppgavene er ufullstendige eller uklare, må du selv ta nødvendige forutsetninger.

Forutsetningene bør gå klart frem av besvarelsen.

Samtlige spørsmål skal drøftes og besvares.

Besvarelsen skal ikke skrives med blyant.

Jan Johansen hadde i 10 år vært ansatt ved et mekanisk verksted som leverte forskjellig utstyr til større bedrifter som solgte kraner og boreutstyr til oljeindustrien. Jan så at det ville være et betydelig marked for akkurat det han var flinkest til - å finne løsninger på tekniske problemstillinger som oljenæringen etterspurte. Sammen med to kamerater - Ole Olsen og Nils Nilsen - stiftet Jan selskapet Maskin AS (heretter også kalt MAS) i 2010. I vedtektene var det bestemt at selskapets virksomhet var «å utvikle og produsere tekniske komponenter til bruk i industrien», og at styret skulle bestå av «fra ett til tre medlemmer». Ellers var det i vedtektene ikke tatt inn bestemmelser som avvek fra aksjelovens alminnelige regler. Jan, Ole og Nils utgjorde selskapets styre med Nils som styreleder.

Aksjekapitalen i MAS var kr. 100.000, hver aksje var pålydende kr. 1.000. Jan eide 52 % av aksjene og Ole 24 %. Jan ble ansatt som daglig leder. Ellers var også Ole ansatt i selskapet. Nils var ikke ansatt i MAS. Han drev sitt eget rådgivningsfirma - Nilsen Invest AS. Gjennom dette firmaet foretok han også investeringer i små og mellomstore selskaper. Også aksjekapitalen i MAS - 24 % - tegnet Nils via Nilsen Invest AS.

Etableringen av Maskin AS ble vellykket. Det var stor etterspørsel etter selskapets produkter. Med andre investeringer Nils hadde foretatt gjennom Nilsen Invest AS, gikk det ikke så bra. Nilsen Invest AS ønsket å selge aksjene i MAS for å få inn penger i selskapet og hadde mottatt et kjøpstilbud på aksjene sine i MAS. Tilbudet var på kr 500.000. Kjøper var en mekanisk bedrift - Reparasjon AS - også kalt RAS - som var en konkurrent til MAS. Da styret i MAS skulle behandle RAS' erverv av aksjene, mente Jan og Ole at Nils var inhabil til å delta ved styrets behandling av saken. De mente også at det var saklig grunn til å nekte RAS å overta aksjene i MAS.

Spørsmål 1

- a. Er Nils inhabil til å delta når styret i Maskin AS skal behandle Reparasjon AS' erverv av aksjene i Maskin AS?
- b. Er det saklig grunn for styret i Maskin AS til å nekte Reparasjon AS å erverve aksjene i MAS?

Forutsett at Nilsen Invest AS beholdt aksjene i MAS.

Etter begjæring av skatteetaten ble det åpnet konkurs i et av de andre selskapene Nilsen Invest AS var aksjonær i. Også i dette selskapet var Nils styreleder. Konkursbehandlingen endte blant annet med at tingretten – etter anbefaling fra bostyrer - besluttet at Nils ble satt i konkurskarantene i en periode på to år. Grunnlaget for konkurskarantenen var at det var skjellig grunn til å mistenke Nils for en straffbar handling i forbindelse med konkursen eller den virksomhet som hadde ført til insolvensen. Jan og Ole mente at dette måtte få den konsekvens at Nils måtte tre ut av styret i MAS i den perioden konkurskarantenen varte. Nils mente at konkurskarantenen ikke hadde noen betydning for andre styreverv han hadde.

Spørsmål 2.

Har Nils anledning til å fortsette som medlem av styret i Maskin AS i den tid konkurskarantenen varer?

Forutsett at Nils trådte ut av styret i MAS. Jan og Ole mente at Lars Holm - som var økonomirådgiver - skulle tre inn i styret, og at han skulle overta som styreleder. Jan og Ole var i tvil om hvilke selskapsorgan som skulle bestemme at Lars skulle tre inn som ny styreleder i MAS.

Spørsmål 3.

- a. Hvilket selskapsorgan må bestemme at Lars skal tre inn som nytt medlem av styret i MAS?
- b. Hvilket selskapsorgan må bestemme at Lars skal være ny styreleder i MAS?

Våren 2014 opplevde Maskin AS stor etterspørsel etter en bestemt type ventiler de produserte, og produksjonskapasiteten måtte økes. MAS trengte derfor å kjøpe inn ytterligere en maskin som ble brukt til å produsere ventilene. Denne maskinen måtte leveres av verksteder som hadde spesialisert seg på å tilvirke forskjellig spesialutstyr. MAS hadde tidligere gode erfaringer med to verksteder (Produksjon AS - også kalt PAS - og Utstyr AS - også kalt UAS) som begge tidligere hadde levert samme type maskin til MAS. Den 1. første juni 2014 sendte Jan på vegne av MAS følgende forespørsel pr e-post til PAS og UAS:

Vi ønsker tilbud på maskin for produksjon av ventiler, jfr. tidligere tilsvarende leveringer til vårt firma. Tilbudet ønskes innen 15. juni, og vi er innstilt på en rask avklaring. Maskinen må leveres senest innen 15. november d å.

Den 14. juni mottok MAS tilbud fra PAS. I tilbudet bekreftet PAS at maskinen kunne leveres innen 15. november, og om pris og betaling ble det i tilbudet uttalt følgende: *Prisen for maskinen er kr. 150.000 og betaling senest ved levering 15. november.*

Jan var fornøyd med tilbudet og beskrivelsen av maskinen, men ikke med prisen. Han mente at den var for høy. Pr telefon drøftet han derfor med resten av styret i MAS om tilbudet skulle aksepteres

eller ikke. Styret mente at - tross prisen – var det viktig at tilbudet ble akseptert siden MAS hadde så vidt mange bestillinger som skulle effektueres i løpet av høsten og våren. Men - sa Ole og Lars - «*du kan jo prøve å forhandle ned prisen på utstyret*».

Om morgenen den 16. juni sendte Jan følgende e-post til PAS: «*På vegne av MAS aksepterer jeg tilbudet, men vi må ha en nærmere samtale om prisen*». Samme dag mottok MAS følgende svar fra PAS: «*Vi takker for ordren, men prisen ligger fast*».

Den 17. juni mottok MAS følgende e-post fra UAS: «*Vi kan levere produksjonsenheten til ønsket tid for kr. 100.000. Betaling ved levering.*» På grunn av prisen ville Jan heller akseptere dette tilbudet. Samme dag - 17. juni - sendte han ny e-post til PAS med følgende innhold: «*MAS trekker herved tilbake den foreløpige bestillingen av produksjonsenheten, jfr. vår e-post den 16. juni*». PAS svarte umiddelbart at bestillingen ikke kunne trekkes tilbake, og selskapet mente at det var inngått rettslig bindende avtale med MAS om levering av produksjonsenheten for kr. 150.000.

Dette bestred MAS. For det første mente selskapet at rettslig bindende avtale ikke var kommet i stand siden MAS hadde tatt forbehold om prisen. Dernest mente de at om avtale var kommet i stand, hadde MAS likevel rett til å gå fra avtalen siden det kun hadde gått én dag siden aksepten ble gitt.

Spørsmål 4.

Er det inngått rettslig bindende avtale mellom Maskin AS og Produksjon AS om levering av produksjonsenhet 15. november for kr. 150.000?

Forutsett at det er inngått rettslig bindende avtale mellom Maskin AS og Produksjon AS.

I løpet av sommeren og tidlig høst 2014 sank oljeprisen, og de aller fleste selskaper som leverte utstyr til oljeindustrien, opplevde at tidligere inngåtte kontrakter ble kansellert. Dette medførte at mange av de små og mellomstore selskapene som var underentreprenører- som MAS - mistet kontrakter. For MAS fikk dette den betydning at de ikke lenger hadde bruk for den nye maskinen som skulle produseres og leveres av Produksjon AS. På vegne av MAS sendte derfor Jan 1. september følgende e-post til PAS: «*På grunn av endrede markedsforhold avbestiller MAS med dette den bestilte maskinen/produksjonsenheten*».

PAS mente at Maskin AS ikke hadde rett til å avbestille maskinen.

Spørsmål 5.

Har Maskin AS rett til å avbestille maskinen som skulle produseres og leveres av Produksjon AS?

Forutsett at Maskin AS likevel ikke avbestilte maskinen.

Styret i MAS var nå blitt bekymret for den videre utvikling for bedriften, blant annet var likviditeten svak og betalingsvevnen svekket. Styret bestemte derfor at det skulle opptas forhandlinger med Lillevik bank om ytterligere låneopptak med pant i bedriftens faste eiendom. En nylig avholdt takst på eiendommen stipulerte verdien av eiendommen til kr. 3 millioner. Fra før var eiendommen belånt med kr. 1.5 millioner i Lillevik bank. Pantedokumentet var tinglyst 3. mai 2010. I tillegg hadde Storevik Bank sikkerhet for lån kr 1 million i forbindelse med kjøp av driftsmidler. Pantedokumentet var tinglyst 3. juni 2013. MAS ba nå om at Lillevik Bank måtte gi ytterligere lån på kr. 0.5 millioner

med pant i eiendommen med prioritet etter Storevik bank. Lillevik bank var villig til dette. Lånedokumenter ble utferdiget og underskrevet av styret i Maskin AS, og lånet ble stilt til disposisjon for MAS 2. september 2014. Pantdokumentet ble tinglyst (rettsvern etablert) 10. september 2014. MAS var skyldig merverdiavgift med kr. 200.000. For å sikre kravet, tinglyste skattekontoret utlegg i MAS' faste eiendom på dette beløpet samme dag, 10. september 2014. Skattekontoret var på tinglysningstidspunktet kjent med det nye låneopptaket MAS hadde gjennomført hos Lillevik Bank. På dette tidspunkt hadde også MAS ubetalt eiendomsskatt til Lillevik kommune med kr. 25.000.

Spørsmål 6.

Redegjør for prioritetsforholdet mellom pengeheftelsene i den faste eiendommen til Maskin AS.

Problemene var mange for Maskin AS. 10. september 2011 hadde MAS levert en komponent (del) til en løftekran som ble montert hos bedriften Smelteverket AS. Kranen ble lite brukt de første to årene, og det ble ikke avdekket noen feil eller mangler med den delen som var levert av MAS. Men etter at kranen i april 2014 ble utsatt for normale belastninger, brøt delen sammen, og kranen måtte repareres for kr. 0.5 millioner. Den 15. september 2014 fremsatte Smelteverket AS krav om at Maskin AS betalte beløpet. MAS nektet å betale fordi kravet under enhver omstendighet måtte være foreldet.

Spørsmål 7.

Er kravet Smelteverket AS har fremsatt mot Maskin AS, foreldet?

(Kun foreldesspørsmålet skal behandles)

Høsten 2014 ble den økonomiske situasjonen til MAS ytterligere forverret.

Den 14. november leverte Produksjon AS maskinen, som var laget for MAS, til en selvstendig transportør som skulle frakte maskinen til Lillevik, hvor MAS hadde sitt forretningssted. Avtalen med transportøren var at maskinen skulle leveres til MAS kl. 12.00 den 15. november. Om morgenen den 15. november ringte salgssjefen i Produksjon AS til MAS og ba om en bekreftelse på at kjøpesummen for maskinen ville bli betalt før kl. 12.00 samme dag. På vegne av Maskin AS svarte Jan at kjøpesummen ikke ville bli betalt før tidligst den 16. november. Salgssjefen i PAS svarte da at transportøren ville få beskjed om at maskinen ikke skulle overleveres MAS før overføringene av pengene var bekreftet av bankforbindelsen til MAS. Jan svarte til det at maskinen allerede var levert etter kjøpslovens bestemmelser, og at PAS derfor ikke hadde rett til å holde tilbake maskinen.

Spørsmål 8

Har Produksjon AS rett til å hindre at maskinen overleveres til Maskin AS den 15. november?

Forutsett at Produksjon AS har rett til å hindre at maskinen overleveres til Maskin AS.

Ved en misforståelse mellom salgssjefen i Produksjon AS og transportøren ble maskinen likevel overlevert til Maskin AS den 16. november. Maskin AS unnlot å betale maskinen.

Dagen etter - den 17. november - leverte skattekontoret til tingretten en konkursbegjæring mot Maskin AS. Konkursgrunnlaget var ubetalt merverdiavgift på kr. 200.000. Selv om skattekontoret hadde tatt utlegg for kravet 10. september, var kravet fortsatt ubetalt.

MAS hevdet likevel at det ikke var grunnlag for å åpne konkurs i selskapet, siden skattekontoret hadde sikkerhet for sitt krav.

Spørsmål 9

Er det grunnlag for å åpne konkurs hos Maskin AS på grunnlag av konkursbegjæringen fra skattekontoret?

Forutsett at konkurs ikke ble åpnet fordi skattekontoret trakk konkursbegjæringen tilbake før den ble ferdigbehandlet av tingretten.

Den økonomiske situasjonen i MAS forverret seg stadig. Selskapet hadde ikke likviditet til å dekke løpende utgifter. Banken var ikke villig til å tilføre ny likviditet gjennom nye lån, den kortsiktige gjelden økte og lånene til både Lillevik bank og Storevik bank var misligholdt. Aksjonærene ønsket heller ikke å tilføre selskapet ny kapital. Selskapets revisor mente at selskapets egenkapital var tapt.

Spørsmål 10.

Er styret i Maskin AS pliktig til å begjære oppbud?

Den 8. desember 2014 begjærte styret i MAS oppbud, og konkurs ble åpnet av tingretten 15. desember. Advokat Simon Luhr ble oppnevnt som bostyrer.

Straks konkurs var åpnet, krevde Produksjon AS at konkursboet tilbakelevte maskinen som ble levert MAS 16. november 2014, siden den ikke var betalt ved konkursåpningen. Simon bestred at det var grunnlag for å levere maskinen tilbake til Produksjon AS.

Spørsmål 11.

Er det grunnlag for Produksjon AS å kreve at konkursboet leverer tilbake maskinen som den 16. november ble overlevert til Maskin AS?

Simon mente at utlegget til skattekontoret ikke hadde noen virkning overfor konkursboet. Han mente også at pantsettelsen tinglyst 10. september til fordel for Lillevik bank, kunne omstøtes.

Spørsmål 12.

- a. Har utlegget til skattekontoret rettsvirkning overfor konkursboet?
- b. Kan pantsettelsen 10. september 2014 til fordel for Lillevik bank omstøtes?